

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002154

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-06-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Квітка Наталя Вікторівна

2. Natalia V. Kvitka

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія

Дата захисту: 17-07-2025

Спеціальність за освітою: Психологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9354

Повне найменування юридичної особи: Криворізький державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 40787802

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 54, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50086, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Криворізький державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 40787802

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 54, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50086, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.21.25, 15.81.43, 15.81.99

Тема дисертації:

1. Системна психологічна допомога цивільному населенню дорослого віку, яке постраждало через наслідки війни
2. Systemic Psychological Aid for the Adult Civilian Population Affected by the Consequences of War

Реферат:

1. В дисертації презентовано результати наукових пошуків в галузі психологічної допомоги в умовах війни. Мета роботи: теоретично вивчити та емпірично дослідити особливості системної психологічної допомоги дорослому цивільному населенню, враховуючи наслідки впливу війни на психологічний стан особистості. Наукова новизна: – систематизовано і теоретично проаналізовано системний підхід у психології, зокрема щодо системної психологічної допомоги; – обґрунтовано та визначено авторське трактування системної психологічної допомоги; – проаналізовано та узагальнено актуальні дослідження з проблематики психологічних наслідків новітнього військового конфлікту в Україні; – визначено специфічні предиктори вищих рівнів вираженості ознак посттравматичного стресового розладу (ПТСР) та комплексного посттравматичного стресового розладу (КПТСР) у дорослого цивільного населення України під час повномасштабної війни; – розроблено авторську програму системної психологічної допомоги, яка передбачає системний вплив на усі системні рівні особистості. В теоретичній частині виділено найбільш

поширені психологічні наслідки війни для дорослого цивільного населення. Описано фактори вразливості до виникнення негативної психологічної симптоматики. Проаналізовано концепцію посттравматичного зростання. Винайдено фактори збільшення терапевтичного ефекту психологічної допомоги постраждалим через війну та найбільш ефективні теоретико-методологічні напрямки допомоги (КПТ, ЕФТ, EMDR). Обґрунтовано авторське розуміння сутності системної психологічної допомоги, визначено її об'єкт та структуру. Здійснено аналіз системного підходу до особистості, описано такі її системні рівні: біологічний, соціально-зумовлений, індивідуально-психологічний. Розглянуто сутність особистісної зрілості як інтегративної характеристики, що може забезпечувати опірність стресовим факторам взагалі та в контексті негативного впливу війни зокрема. В процесі емпіричного дослідження на підставі результатів кореляційного аналізу (коефіцієнт рангової кореляції Спірмена r_s) визначено систему зв'язків параметрів негативних психологічних наслідків війни (тенденція до вираженості ознак ПТСР, КПТСР, депресії) з окремими соціально-демографічними характеристиками особистості (вік, стать) та її суб'єктивною оцінкою рівня загрози власному життю. За допомогою методу лінійної регресії розроблено прогностичні моделі вищих рівнів вираженості ознак ПТСР та КПТСР, винайдено їхні спільні та відмінні предиктори. До спільних предикторів належать: вік; проживання з членами родини; суб'єктивна оцінка рівня загрози життю; соматичне виснаження. Для вищих рівнів вираженості ознак ПТСР значущими та відмінними предикторами виявились такі соціально-демографічні характеристики особистості: максимальний рівень освіти – повна середня; самостійне проживання; види зайнятості: студент, підприємець найманий працівник, непрацюючий з інших причин. Для вищих рівнів вираженості 5 ознак КПТСР значущими та відмінними предикторами виявились такі психологічні характеристики особистості: соціальна нереалізованість та здатність до прийняття ризику. Натомість прогностичні моделі тенденцій до вираженості ознак ПТСР та КПТСР, побудовані із застосуванням методу machine learning (Random Forest), продемонстрували більш високу значущість в якості предикторів психологічних параметрів, ніж соціальнодемографічних характеристик. На підставі порівняльного аналізу (критерій Крускала-Уолліса H) та визначено статистично значущі відмінності груп респондентів відповідно до віку видів основної діяльності у таких психологічних параметрах: «соматичне виснаження»; параметри життєстійкості («загальний рівень життєстійкості», «контроль»); параметри ПТСР («загальний рівень ПТСР», «уникнення», «гіперпильність»); «загальний рівень вираженості ознак КПТСР»; «суб'єктивна оцінка рівня загрози власному життю». Зроблено висновок про необхідність врахування цих групових особливостей для підбору адекватних інтервенцій при наданні психологічної допомоги. Розроблено на обґрунтовано авторську навчально-розвивальну програму системної психологічної допомоги «Системне плекання особистості в умовах війни» на основі ідей когнітивно-поведінкового підходу, соціально-психологічного тренінгу та біопсихосоціального розуміння особистості. Оцінка ефективності впровадженої навчально-розвивальної програми системної психологічної допомоги «системне плекання особистості в умовах війни» (критерій Т-Вілкоксона, критерій Cliff's Delta (ρ)) продемонструвала найбільші позитивні ефекти за такими параметрами: «невдоволеність собою та розчарування в житті», «соціальне прийняття» та «соціальна актуалізація». Також позитивні зрушення можемо констатувати у змінах таких параметрів: задоволеність відносинами з іншими, загальний рівень задоволеності життям, соціальна інтеграція, узгодженість із суспільством, відчуття внеску у суспільство, актуалізація психологічної роботи над собою, знання власних ресурсів та уміння їх оновлювати.

2. The dissertation presents the results of scientific inquiry in the field of psychological aid under wartime conditions. Research objective: to theoretically examine and empirically investigate the specifics of systemic psychological aid for the adult civilian population, taking into account the effects of war on individuals' psychological states. Scientific novelty: • the systemic approach in psychology, particularly in the domain of systemic psychological aid, has been systematized and theoretically analyzed; • the author's conceptualization of systemic psychological aid has been substantiated and defined • relevant studies on the psychological consequences of the ongoing military conflict in Ukraine have been analyzed and synthesized; • specific predictors of higher levels of post-traumatic stress disorder (PTSD) and complex PTSD (CPTSD) symptoms in Ukraine's adult civilian population during full-scale war have been identified; • the author's systemic psychological aid program

has been developed, designed to provide intervention across all systemic levels of personality. In the theoretical part, the most common psychological consequences of war for the adult civilian population have been identified. Vulnerability factors for the development of negative psychological symptoms have been described. The concept of post-traumatic growth has been analyzed. Factors enhancing the therapeutic effect of psychological aid for those affected by war and the most effective theoretical and methodological approaches (CBT, EFT, EMDR) have been identified. The author's understanding of systemic psychological aid has been substantiated, and its object and structure defined. A detailed analysis of the systemic approach to personality has been carried out, distinguishing the following levels: biological, socially conditioned, and individual-psychological. Personal maturity has been examined as an integrative characteristic that may enhance resilience to stressors in general and, specifically, in the context of wartime trauma. In the empirical study, based on the results of correlation analysis (Spearman's Rank Correlation Coefficient, r_s), a system of relationships was identified between psychological consequences of war (tendencies toward PTSD, CPTSD, depression symptoms) and certain socio-demographic characteristics (age, gender), as well as individuals' subjective perception of threat to their lives. Using linear regression, predictive models for higher expression levels of PTSD and CPTSD symptoms were developed. Shared predictors include: age; living with family members; subjective perception of life threat; somatic exhaustion. Distinct predictors for elevated PTSD symptom expression were identified as: highest educational level – secondary; living alone; type of occupation (student, entrepreneur, salaried employee, or unemployed for other reasons). For elevated CPTSD symptoms, significant psychological predictors included low social realization and risk-taking tendencies. Conversely, predictive models based on machine learning (Random Forest) demonstrated that psychological variables had greater predictive value than socio-demographic factors. Based on comparative analysis (Kruskal–Wallis H test), statistically significant differences were found between groups of respondents by age and type of activity in the following psychological indicators: "somatic exhaustion"; resilience indicators ("overall resilience level," "sense of control"); PTSD indicators ("overall PTSD level," "avoidance," "hypervigilance"); "overall CPTSD symptom expression"; and "subjective perception of life threat." These group-specific characteristics are important to consider when selecting appropriate psychological interventions. An original training and development program for systemic psychological aid, Systemic Personality Cultivation in Wartime Conditions, was developed and substantiated. The program integrates cognitive-behavioral therapy, social-psychological training, and a biopsychosocial model of personality. The effectiveness of this training and development program was assessed using the Wilcoxon signed-rank test and Cliff's Delta (η). The most significant improvements were observed in: dissatisfaction with self and life disappointment, social acceptance, and social actualization. Additional positive changes were noted in: relationship satisfaction, overall life satisfaction, social integration, societal coherence, sense of contribution to society, activation of psychological self-work, awareness of personal resources, and the ability to restore them.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- Квітка Н. В. Розробка предиктивної моделі посттравматичного та комплексного посттравматичного стресового розладу для цивільних осіб України під час російського вторгнення. Габітус. 2023. No 56. С. 143–147.
- Квітка Н. В. Перспективи використання штучного інтелекту у наданні першої психологічної допомоги населенню України, постраждалому від війни. Стратегічні орієнтири освіти та реабілітації в умовах воєнного стану та повоєнного часу: проблеми, рішення, перспективи: збірник тез доповідей

Міжнародної науково-практичної конференції. Вид-во Хортицької національної академії, 2023. С. 404–405.

- Квітка Н. В. Системна психологічна допомога цивільному населенню, що постраждало через війну. Габітус. 2024. No 62. С. 137–141.
- Квітка Н. В. Навчально-розвивальна програма системної психологічної допомоги цивільному населенню, яке постраждало через війну. Габітус. 2024. No 66. С. 23–30.
- Квітка Н., Шаповал І. Системний підхід у розробці програм психологічної допомоги в умовах повномасштабної війни: теоретичні засади та прикладні аспекти. Матеріали конференцій МНЛ, 31 січня 2025 р., м. Рівне. 2025. С. 140–142.
- Velykodna M., Charyieva O., Kvitka N., Mitchenko K., Shylo O., Tkachenko O. Living with a friend mediates PTSD and CPTSD symptoms among trauma-exposed Ukrainians during the second year of 2022 Russian invasion. Mental Health and Social Inclusion. 2024. Vol. 28, No. 6. P. 1040–1050.
- Velykodna M., Charyieva O., Kvitka N., Mitchenko K., Shylo O., Tkachenko O. Systematicity of receiving mental health care predicts better subjective well-being of Ukrainians during the second year of the Russian invasion. Mental Health Review Journal. 2024. Vol. 29, No. 2. P. 211–223.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0124U002244

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шаповал Іванна Миколаївна

2. Ivanna M. Shapoval

Кваліфікація: к.психол.н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Криворізький державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 40787802

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 54, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50086, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Засекіна Лариса Володимирівна

2. Larysa V. Zasiiekina

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8456-0774

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Каліщук Світлана Миколаївна

2. Svitlana M. Kalishchuk

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1749-7856

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 02136554

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Когут Олександра Олександрівна

2. Oleksandra O. Kogut

Кваліфікація: д. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0116-2274

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Криворізький державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 40787802

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 54, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50086, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шестопалова Олена Петрівна

2. Olena P. Shestopalova

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6246-1449

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Криворізький державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 40787802

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 54, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50086, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Мірошник Зоя Михайлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Мірошник Зоя Михайлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Данченко Тетяна Сергіївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна